

Tillfälliga stomier kan

EVA ANGENETE, ÖVERLÄKARE I KIRURGI och docent vid Sahlgrenska universitetssjukhuset, brinner för att öka livskvaliteten för patienter som drabbats av kolorektalcancer. I hennes senaste studie visar hon på att tillfälliga stomier kan läggas ner mycket tidigare.

Text: **MATILDA LANN**

Många patienter får tarmfunktionsstörningar efter kolorektalcancer, men det är olika för olika individer hur de påverkas i sin funktion. Det viktiga är att alla får en så bra livskvalitet som möjligt efter att de har blivit botade, säger Eva Angenete.

Vid kolorektalcancer får patienten många gånger en loop-ileostomi, en tillfällig tunn-tarmsstomi, för att tarmskarven ska få läka ordentligt. I den senaste studien som Eva Angenete har arbetat med framkommer att stomin kan läggas ner mycket tidigare än man förut trott var möjligt – något som kan underlätta för patienten.

– Vad vi har visat är att det går att ta bort den tillfälliga stomin redan efter åtta till tretton dagar om man gör en röntgen och skarven ser bra ut, säger hon.

Normalt sett läggs stomin ner efter tre månader, men det kan ta betydligt längre tid.

– I Västra Götalandsregionen hade man sin tillfälliga stomi i genomsnitt i 176 dagar, vilket framkom i ett material från 2007–2010. När vi kontrollerar om tarmen läkt ordentligt gör vi en skiktröntgen och spurtar in kontrastvätska, det är ungefär som att testa om en cykelslang läcker.

Eva Angenete

ÅLDER: 45 år.
GÖR: Överläkare i kirurgi och docent, forskar 50 procent av arbetstiden.
BOR: Göteborg.
FAMILJ: Man och två barn.
BÄSTA FYSISKA AKTIVITET: Springa. Jag ska springa New York Marathon i höst.

Eva Angenete tog nyligen emot Svensk Kirurgisk förenings stora forskarstipendium för sin forskning.

NU HOPPAS EVA ANGENETE att fler kliniker kommer att ta efter och använda metoden och lägga ner de tillfälliga stomierna snabbare.

– Det är nog många som kommer att avvakta och se hur det går för oss först. Det är också viktigt att veta att det inte går att ta bort stomin tidigt på alla patienter, det viktiga är att skarven har läkt.

Nyligen fick Eva Angenete ta emot Svensk Kirurgisk förenings stora forskarstipendium, för sin forskning om kolorektalcancer. Hon har varit ansvarig för flera uppmärksammade studier som utvärderar och utvecklar behandlingen av kolorektalcancer.

– Det var en positiv och rolig överraskning. Det betyder väldigt mycket och ger både mig och min forskargrupp ett erkännande att den forskning vi har bedrivit om livskvalitet och funktionsutfall är viktig, säger hon.

PRISSUMMAN KOMMER ATT användas till att starta upp två nya studier, en om icke-kirurgisk behandling vid ändtarmscancer och en om betydelsen av sociala medier vid en tjock- eller ändtarmscancerdiagnos.

– Den ena studien bedriver jag tillsammans med Anna Martling på Karolinska och övriga kolorektalenheter och den handlar om att ta reda på vilka patienter som klarar sig med endast förbehandling av tumören. Det har vi sett tidigare, att förbehandling, det vill säga strålning och cellgifter, ibland räcker för att få tumören att försvinna och därmed behövs inte operation. Detta gäller dock bara ett fåtal patienter och hur det påverkar deras livskvalitet och funktion är oklart. Vi hoppas på att hitta några markörer som visar vilka tumörer som är strålkänsliga och vilka som inte är det, säger Eva Angenete.

DEN ANDRA STUDIEN FOKUSERAR på sociala medier och hur de kan förbättra patienters livskvalitet. Patienterna kommer att lottas till att få delta i ett forum på nätet för att diskutera med sjukvårdspersonal och andra patienter

läggas ner tidigare

som har gått igenom samma behandling. En kontrollgrupp kommer att behandlas som vanligt, utan inblandning av sociala medier.

– Målet är att vi ska kunna visa på nyttan och behovet med att satsa även på detta, säger Eva Angenete.

Eva Angenete arbetar som kirurg på kliniken på Sahlgrenska ungefär hälften av sin arbetstid, resterande tid lägger hon på forskning. Forskningsintresset började redan när hon läste kirurgkursen under medicinstudierna.

– Sommaren efter kursen forskade jag på

”Drömutpäckten vore att kunna bota kolorektalcancer och att säkerställa att de botade patienterna även får en bra livskvalitet.”

kirurgen på Sahlgrenska. Min handledare Svante Nordgren berättade om pågående svenska studier. Sverige har länge varit framstående inom kolorektalcancerforskning och det inspirerade mig.

I FRAMTIDEN TROR HON att forskningen kommer att nå så långt att patienterna får skraddarsydd behandlingar anpassade efter individen. Dessutom tror hon att vården kommer att utvecklas mycket de närmaste åren för att hjälpa patienterna med allting runt omkring sjukdomen, till exempel se till att de mår bra under och efter behandlingen.

– Drömutpäckten vore att kunna bota kolorektalcancer och att säkerställa att de botade patienterna även får en bra livskvalitet, men den upptäckten kommer jag nog inte att göra. Men det vore bra om vi kunde se till att det blir färre återfall och att drabbade hämtar sig fortare och mår bra, det skulle vara att komma långt, säger Eva Angenete. ✨

Eva Angenete fördelar sin arbetstid mellan forskning och arbete på kirurgen på Sahlgrenska.